

KİTAP İNCELEMESİ

Edward J. Erickson, **The Turkish War of Independence: A Military History, 1919-1923**, Praeger, 2021.

Emekli topçu yarbayı Amerikalı askeri tarihçi Edward J. Erickson'ın *The Turkish War of Independence: A Military History, 1919-1923* adlı yeni kitabı Mayıs 2021'de California'da Praeger Yayınları tarafından basılmıştır. Erickson, Amerika Birleşik Devletleri, Avrupa ve Orta Doğu'da sahra topçuluğu ve kurmay hizmetlerinde bulunmuş, İzmir'deki NATO Güneydoğu Avrupa Kara Kuvvetleri Karargâhında görev yapmış, İngiltere'deki Leeds Üniversitesi'nden tarih doktorası almış ve şimdiye kadar on altı kitap ve çok sayıda makale yayınlamıştır. Birinci Dünya Savaşında Orta Doğu konusunda uzmanlığıyla tanınmıştır. Birinci kitabı olan *Ordered to Die: A History of the Ottoman Army in the First World War*'ın önsözünü zamanın Genelkurmay Başkanı Orgeneral Hüseyin Kıvrıkoğlu yazmıştır. Halen New York'ta ikamet eden Erickson Antalya Bilim Üniversitesi'nde uluslararası ilişkiler profesörüdür.

XXIV + 399 sayfa uzunluğundaki *The Turkish War of Independence: A Military History, 1919-1923* Türk bağımsızlık savaşının stratejik, operasyonel ve taktik tarihi olup giriş, on iki bölüm, sonuç, iki ek, kaynakça, dizin, on bir harita ve dört tablodan meydana gelmektedir. Bölümler Birinci Dünya Savaşının Sonu, Seferberlik, Birinci İnönü Muharebesi, Asilere Karşı Uzun Savaş, Doğu Cephesinde Kısa Bir Savaş, Türk-Fransız Savaşı, İkinci İnönü ve Kütahya-Eskişehir, Sakarya'da Yüksek Nokta, Operasyonel ve Stratejik Ara, Büyük Taarruz ve İzmir'i Takip, Boğazlara İlerleme ve Mütareke, Lozan Barışı ve Türkiye Cumhuriyeti'nin Kuruluşu başlıklarını taşımaktadır. Araştırmacılar için değerli mehzar teşkil eden ekler Zayıatlar ve Türk Bağımsızlık Savaşında Seferler konusundadır. Tablolar 14 Mayıs 1919'da Osmanlı Kolorduları, 1923'teki Türkiye Cumhuriyeti Ordusu, Askeri Zayıatlar ve Türk Bağımsızlık Savaşı Seferleri hakkındadır.

Çalışma, Türk, Yunan, İngiliz, Fransız ve İtalyan resmi tarihleri ile anı kitapları ve ikinci el kaynaklara dayanılarak titizlikle kaleme alınan nitelikli bir sentezdir. *The Turkish War of Independence: A Military History, 1919-1923*'ün daha dengeli bir hale gelmesinde Özyeğin Üniversitesi'nde öğretim üyesi Konstantinos Pavlos'un doğrudan katkısının belirtilmesi hakkaniyet gereğidir. Türk tarihi öncelikle Türk kayıtlarında aranmalıdır. İlgili Türk belgelerinin tümü nazarı itibara alınmalıdır. Ancak Türk tarihi için Türk devletinin kaynakları kadar yabancılarıninki de zorunlu ve önemlidir. Bunların hepsi derlenip karşılaştırılarak tarih yazılmalıdır. Erickson da bunu yapmaktadır. Türk resmi tarihleri olarak Genelkurmay Askeri Tarih ve Stratejik Etüt Başkanlığınca yayımlanan dizilerden *1918 Yılı Hareketleri 5. Cilt, Hicaz, Asir, Yemen Cephesi ve Libya Harekâtı, Birinci Dünya Harbi İdari Faaliyetler ve Lojistik, Mondros Mütarekesi ve Tatbikatı, Batı Cephesi, Doğu Cephesi, Güney Cephesi, Ayaklanmalar, Deniz Cephesi ve Hava Harekâtı, İdari Faaliyetler, Tümen ve Daha Üst Kademelerdeki Komutanların Biyografisi, Kütahya ve Eskişehir Muharebeleri, 2. Kolordu, Sakarya'dan Mudanya'ya ve Büyük Taarruz* kullanılmıştır. Anı kitaplarından Kazım Karabekir, Ali Fuat Cebesoy, İzzettin Çalışlar, Şerif Güralp, Baki Vandemir, Charles Harington, Anthony Rawlinson ve Kevork Baboian'ın kilerden yararlanılmıştır. İkinci el kaynaklar Türk, İngiliz, Amerikan, Yunan ve Ermeni yazarlara aittir.

Yöntem olarak tematik yaklaşım, kronolojik sıra ve analitik tarz izlenmiştir. Araştırmada ağırlık daha ziyade Birinci ve İkinci İnönü, Kütahya-Eskişehir, Sakarya ve Büyük Taarruz gibi belli başlı kara muharebelerine verilmiştir. Uçakların keşif ve gözcülük faaliyetlerine yeri geldikçe değinilmiştir. 1918 Mondros Mütarekesi, 1920 Türk-Fransız Geçici Ateşkes Anlaşması, 1921 Türk-Fransız Ankara Anlaşması, 1922 Mudanya Mütarekesi ve 1923 Lozan Barış Antlaşması gibi düzenlemelerin askeri veçhe ve sonuçları da ele alınıp tahlil edilmiştir. Türk-Fransız Savaşı bölümünde Ermeniler ve Ermeni Lejyonundan da söz edilmiş; ancak 1915 Ermeni olayları ve etkilerinin üzerinde durulmamıştır. Bu konu yazarın *Ottomans and Armenians: A Study in Counterinsurgency*'sinde adil ve objektif bir surette işlenmiştir.

Kitap açık ve yalın bir İngilizceyle yazılmıştır. Ayrıntılı haritalar anlatıların kavranmasını kolaylaştırmaktadır. Metindeki argümanlar dipnotlardaki sağlam referanslarla pekiştirilmektedir. Türkçe, Yunanca, İngilizce, Fransızca ve İtalyanca gibi farklı dillerde geniş şekilde literatür karşılaştırılması ve eleştirisi yapılmaktadır. Okur böylece Erickson'ın yorum ve değerlendirmelerinin aynı konularda daha önce yazılanları ne ölçüde doğruladığını veya reddettiğini anlayabilmektedir. Olaylar, hareketler ve kişiler, diğer bazı yabancı tarihçilerin yaptıklarının aksine, herhangi bir ön yargı ve art niyet olmaksızın bilim ışığında incelenmekte ve tarihi hakikatlere sadık kalınmaktadır. Dikkat ve özenle hazırlanan çalışmada ad, unvan, yer ve tarih

hataları hemen hemen bulunmamaktadır. Bütün bunlarla birlikte, Türk ve yabancı basınından yararlanılmış olması halinde eserin daha çok genişlik kazanıp zenginleşeceği söylenebilir.

Türk bağımsızlık savaşının stratejik, operasyonel ve taktik yönleri hakkında İngilizce konuşulan dünyada Erickson'ın kitabı kadar derin ve kapsamlı bir araştırma yapılmamıştır. *The Turkish War of Independence: A Military History, 1919-1923*, Fahri Belen'in 1971'de yayınladığı *Türk Kurtuluş Savaşı*¹ dışında, mevcut literatürdeki tek ilavedir. Onu bu çabasından dolayı kutlamak borç sayılmalıdır. Diğer yabancı tarihçilerin Erickson'ın bu örnek girişiminden esinlenerek Türk bağımsızlık savaşı tarihiyle bundan böyle daha yakından ilgilenmeleri temenni edilir.

Yazarın, diğer birçok kitabının olduğu gibi, *The Turkish War of Independence: A Military History, 1919-1923*'ünün de Türkçeye kazandırılmasının yerinde olacağı mütalaa edilmektedir. Eserin tercümesinin 100. yılı 2022'de idrak edilecek olan Büyük Zafer'in kutlamalarına yetiştirilmesi anlamlı olacaktır

Doç. Dr. Yücel Güçlü
Dışişleri Bakanlığı²

1 Fahri Belen, *Türk Kurtuluş Savaşı*, Genelkurmay Basımevi, Ankara 1971.

2 yucel.guclu@mfa.gov.tr